

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

INNOWACYJNA TECHNIKA

Programy zajęć technicznych dla gimnazjów

Oś tematyczna:

ENERGIA I ROBOTYKA

Moduł 1

ENERGIA I ELEKTRONIKA PRAKTYCZNA

Moduł 2

ROBOTYKA I TECHNOLOGIA

Autorzy:

Jerzy Czarnocki
Jerzy Kołtątaj
Robert Królik
Wiesław Paniczko
Czesław Spisak

Białystok 2014

SPIS TREŚCI

Strona

1. WSTĘP.....	4
2. PODSTAWA PROGRAMOWA.....	5
3. ZAŁOŻENIA CHARAKTERYZUJĄCE PROGRAM.....	5
3.1. Cele edukacyjne kształcenia	6
3.2. Cele wychowawcze.....	6
3.3. Treści nauczania.....	7
4. SPOSOBY OCENIANIA OSIĄGNIĘĆ UCZNIÓW.....	8
5. PROPONOWANY PLAN DYDAKTYCZNY NAUCZYCIELA	
Moduł Nr 1: ENERGIA I ELEKTRONIKA PRAKTYCZNA (Tabela Nr 1).....	9
Moduł Nr 2: ROBOTYKA I TECHNOLOGIA (Tabela Nr 2).....	19
Osiągnięcia uczniów (wymagania podstawowe i ponadpodstawowe).....	9,19
(Tabela Nr 1 i 2)	
6. POMOCE DYDAKTYCZNE.....	26
Pomoce dydaktyczne dla Modułu Nr 1 (Tabela Nr 3).....	28
Pomoce dydaktyczne dla Modułu Nr 2 (Tabela Nr 4).....	29
Zbiorcze zestawienie pomocy dydaktycznych (Tabela Nr 5).....	30
7. INFORMACJE O AUTORACH PROGRAMU.....	31

1. WSTĘP

Oś tematyczna "**Energia i Robotyka**" podzielona na dwa moduły ma służyć rozumieniu współczesnej techniki poprzez rozwijanie umiejętności projektowo-konstrukcyjnych przy zastosowaniu interdyscyplinarnych technologii nauczania zagadnień z zakresu szeroko pojętej energii (wytwarzanie i użytkowanie), elektroniki, robotyki, mechatroniki, informatyki technicznej - na bazie innowacyjnych pomocy dydaktycznych. Pozwoli to na stosunkowo szybkie i skuteczne nabycie podstawowych, praktycznych umiejętności projektowo-konstrukcyjnych i technologicznych, samodzielnego myślenia, weryfikacji własnych pomysłów o charakterze innowacyjnym.

Obszar (oś tematyczna) „**Energia i Robotyka**” oparta jest na **dydaktyce eksperymentalnej**, tj. strategii nabywania wiedzy i umiejętności, która promuje aktywne formy uczenia się przez praktyczne rozwiązywanie problemów, zamiast klasycznego zapamiętywania faktów. Wyróżnikiem w takiej metodzie nauczania w tej osi tematycznej jest duża rola eksperymentów i ćwiczeń i projektów technicznych opartych na zastosowaniu elektroniki i robotyki do nauki fizyki, chemii i matematyki. Rozwijanie u uczniów gimnazjów umiejętności projektowo-konstrukcyjnych pozwoli na samodzielne rozumienie przez młodzież zagadnień technicznych w różnych jej obszarach.

Wprowadzenie w ramach programu praktycznych zajęć o charakterze warsztatowo-laboratoryjnym pozwoli na poszukiwanie i wdrażanie skutecznych rozwiązań w zakresie rozwijania zdolności praktycznego wykorzystania umiejętności nabytych w trakcie zajęć z zakresu nauk matematycznych, przyrodniczych i technicznych oraz przedsiębiorczości.

Interdyscyplinarne i holistyczne (całościowe) ujęcie zagadnień na potrzeby szeroko rozumianej techniki – będzie z pewnością nowoczesnym, niezwykle ciekawym, cennym i dalece motywującym elementem w kształceniu nauczycieli i uczniów, którzy we własnym zakresie, niejednokrotnie z entuzjazmem, będą kontynuowali dalszą naukę w zakresie współczesnej elektryki i robotyki w innych dziedzinach nauki i techniki.

Celem nadrzędnym jest kształtowanie innowacyjnych postaw nauczycieli i młodzieży.

W ćwiczeniach i eksperymentach technicznych realizowanych w tej osi tematycznej stosowane będą atrakcyjne, nowoczesne (ale jednocześnie niezbyt skomplikowane) pomoce edukacyjne, pozwalające na realizację prostych eksperymentów i projektów z zakresu odnawialnych źródeł energii, elektroniki, robotyki, mechatroniki, automatyki i informatyki technicznej.

Praktyczna weryfikacja własnych pomysłów pobudza wyobraźnię i jest dalece motywująca w dalszej nauce. Poza tym, rozwija samodzielność, a nie przyjmowanie na „wiarę” rozwiązań tylko teoretycznych. Przekonanie, że własny projekt, układ lub urządzenie działa poprawnie, jest ważnym elementem psychologicznym w dalszych twórczych poszukiwaniach o charakterze projektowym, konstrukcyjnym i technologicznym. Twórcze podejście nauczycieli jest celem w tym obszarze programu zajęć technicznych.

2. PODSTAWA PROGRAMOWA

Przedmiot uzupełniający: **ZAJĘCIA TECHNICZNE**

III etap edukacyjny

Cele kształcenia w podstawie programowej sformułowane są jako wymagania ogólne, a treści nauczania – jako opis założonych osiągnięć uczniów – jako wymagania szczegółowe. Zgodnie z powyższym, w programie edukacyjnym proponujemy uszczegółowiony materiał nauczania, szczegółowe cele kształcenia i wychowania oraz procedury (sposoby realizacji osiągania celów) zdefiniowane w sposób operacyjny (proste, jednoznaczne, mierzalne). Takie rozwiązanie umożliwi nauczycielom stosowanie różnorodnych sposobów prowadzenia zajęć z mocnym akcentowaniem metod aktywizujących, przy równoczesnym zachowaniu projektowego charakteru pracy zespołowej uczniów.

Cele kształcenia – wymagania ogólne:

- I. Rozpoznawanie urządzeń technicznych i rozumienie zasad ich działania.*
- II. Opracowywanie koncepcji rozwiązań typowych problemów technicznych oraz przykładowych rozwiązań konstrukcyjnych.*
- III. Planowanie pracy o różnym stopniu złożoności, przy różnych formach organizacyjnych pracy.*
- IV. Bezpieczne posługiwanie się narzędziami i przyrządami.*

Program składa się z następujących części:

1. Cele kształcenia (odpowiadają wymaganiom ogólnym podanym w podstawie programowej)
2. Proponowany plan dydaktyczny nauczyciela (treści nauczania, sposoby realizacji uczniów)
3. Osiągnięcia uczniów, plan wynikowy
4. Pomoce dydaktyczne

Program zajęć technicznych w obszarze **Energia i Robotyka** uwzględnia cele zawarte w podstawie programowej dla III etapu edukacyjnego. W poniższej wersji przewiduje się realizację w wymiarze min. 60 godzin w jednym roku nauczania.

Jest to program innowacyjny, ponieważ obejmuje i rozwija tematykę poruszającą najnowsze koncepcje rozwoju technologicznego do tej pory nie obejmowane w takim zakresie i z wykorzystaniem najnowszych pomocy dydaktycznych.

3. ZAŁOŻENIA CHARAKTERYZUJĄCE PROGRAM

1. Bezpieczne i świadome korzystanie z wytworów współczesnej cywilizacji.
2. Korelację przedmiotową z następującymi przedmiotami:
  - fizyka,
  - matematyka,
  - historia (historia techniki, wybitni naukowcy, inżynierowie i wynalazcy – w tym Polacy)
  - informatyka

Lekcje interdyscyplinarne, czyli z wykorzystaniem wiedzy z pozostałych przedmiotów bloku matematyczno-technicznego (Podstawa programowa, tom 6, Edukacja matematyczna i techniczna) oraz przedmiotów przyrodniczych.

3. Program kształtuje poglądy i postawy wyznaczone tym, że przestrzeganie zasad BHP jest konieczne w różnych sytuacjach spotykanych w życiu codziennym.
4. Program kładzie nacisk na samodzielne zdobywanie wiadomości, np. poznanie zjawisk i praw, na których oparta jest technika.
5. Program kształtuje umiejętność pracy w grupie.
6. Min. 30% każdego programu wykorzysta technologie informatyczne (do projektowania, symulacji i obliczeń, prezentacji, animacji, testowanie projektów uczniów).

3.1. Cele edukacyjne kształcenia

Moduł 1. Energia i elektronika praktyczna

Uczeń:

1. ma wiedzę o produkcji energii z paliw kopalnych
2. rozumie potrzebę pozyskiwania energii z różnych źródeł
3. zna możliwości wykorzystania energii słonecznej
4. zna możliwości wykorzystania energii wiatru i wody
5. zna pojęcie „ogniwa paliwowe” i jego zastosowanie
6. opracowuje wybrane elementy w projekcie energooszczędny dom z uwzględnieniem różnych źródeł energii
7. korzysta z wybranych przyrządów pomiarowych
8. potrafi wykonać model układu zasilania z wybranymi źródłami energii odnawialnej

Moduł 2. Robotyka i technologia

Uczeń:

1. korzysta z wybranych narzędzi i przyrządów zgodnie z ich przeznaczeniem
2. omawia proste schematy układów elektronicznych
3. montuje proste układy elektroniczne
4. zna podstawy techniki analogowej i cyfrowej
5. ma elementarną wiedzę o mikrokontrolerze i jego zastosowaniu
6. opisuje wybrany serwomechanizm i jego zastosowania
7. potrafi sterować prostym robotem edukacyjnym
8. potrafi zaprogramować mikrokontroler

3.2. Cele wychowawcze (wspólne dla obu modułów)

Uczeń:

1. ma świadomość odpowiedzialności za drugiego człowieka oraz dba o bezpieczeństwo swoje i innych
2. przyjmuje postawę szacunku dla drugiego człowieka
3. potrafi być dokładny, wytrwały i cierpliwy
4. rozwija swoją wyobraźnię, wykazuje pomysłowość i twórcze działanie

5. stosuje w sposób racjonalny dostępne mu zdobycze techniki
6. potrafi określić efekty pracy własnej i innych
7. potrafi pracować w zespole
8. zauważa potrzebę estetyki w działaniu
9. zna i rozumie znaczenie ochrony środowiska i wykorzystania surowców wtórnych

3.3. Treści nauczania

Moduł 1: Energia i elektronika praktyczna

1. bezpieczeństwo i optymalizacja korzystania z energii
2. energia odnawialna
3. przetworniki energii
4. techniki sensorowe
5. inteligentne budynki
6. kreatywność działań

Moduł 2: Robotyka i technologia

1. konstrukcje i technologie stosowane w robotyce i automatyce
2. podstawy techniki analogowej i cyfrowej
3. podstawy programowania układów mikroprocesorowych
4. techniki sensorowe w robotyce
5. elementy napędowe i wykonawcze w robotyce
6. kreatywność działań

4. SPOSOBY OCENIANIA OSIĄGNIĘĆ UCZNIÓW

Ocenianie osiągnięć edukacyjnych każdego ucznia polega na rozpoznawaniu przez nauczycieli poziomu i postępów w opanowaniu przez ucznia wiadomości i umiejętności w stosunku do wymagań edukacyjnych, wynikających z podstawy programowej i realizowanych w szkole programów nauczania uwzględniających tę podstawę.

Zgodnie z rozporządzeniem nauczyciel musi pamiętać, że przy ustalaniu oceny z zajęć technicznych należy brać w szczególności pod uwagę wysiłek wkładany przez ucznia w wykonanie pracy. Z powyższego zapisu wynika, że ocena z jednej strony powinna uwzględniać wysiłek włożony w opanowanie określonych treści i umiejętności, stopień zaangażowania się w proces zdobywania wiedzy, z drugiej zaś strony dawać rzetelne informacje o stopniu opanowania materiału przez ucznia.

Ze względu na specyfikę przedmiotu, uszczegółowienie pewnych zasad oraz szczegółowe kryteria ocen nauczyciel (w oparciu o zasady Wewnątrzszkolnego Systemu Oceniania) ustala własne reguły oceniania obowiązujące na jego przedmiocie oraz kryteria ocen, z którymi zapoznaje uczniów na początku roku szkolnego. Spisane reguły i kryteria tworzą Przedmiotowy System Oceniania.

Metody pomiaru dydaktycznego

1. test dydaktyczny (np. jednokrotnego wyboru),
2. praca pisemna (np. tabela, krzyżówka, uzupełnianie luk w tekście),
3. wypowiedź ustna,
4. prace praktyczne

Formy aktywności podlegające ocenie na zajęciach technicznych:

1. wykonywanie zadań projektowych,
2. wykonywanie poleceń nauczyciela,
3. realizacja zadań wytwórczych (praktycznych)
4. prace domowe,
5. prace dodatkowe (dla chętnych)
6. praca w grupach,
7. zaangażowanie w pracę (np. aktywność, zainteresowanie, pomoc koleżeńska, samokontrola).

W opracowanym programie wymagania podstawowe zaproponowano na poziomie przeciętnego ucznia tak, aby główny jego wysiłek wynikał z zastosowanych metod i narzędzi dydaktycznych. Powinien on w konsekwencji umożliwiać uzyskanie ocen dobrych i bardzo dobrych za zrealizowane zadanie (czynność) praktyczne.

W trakcie rozwiązywania różnego typu problemów, zadań technicznych należy zwrócić uwagę na:

1. przestrzeganie przepisów BHP,
2. odpowiednie zorganizowanie stanowiska pracy, przestrzeganie zasad organizacji pracy,
3. posługiwanie się urządzeniami technicznymi,
4. umiejętność dostrzegania problemów, przewidywania hipotez, wyciągania wniosków,
5. umiejętność pracy z instrukcją obsługi urządzeń technicznych,
6. aktywność, pomysłowość podczas wykonywania zadań,
7. korzystanie z komputerowych programów edukacyjnych.

5. PROPONOWANY PLAN DYDAKTYCZNY NAUCZYCIELA

Tabela Nr 1. Moduł Nr 1: ENERGIA I ELEKTRONIKA PRAKTYCZNA (zajęcia realizowane metodą projektów)

Lp. Numer lekcji	Temat	Treści nauczania	Zgodność z NPP poz. I, II, III, IV	Sposób realizacji	Osiągnięcia uczniów	
					Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
1, 2	Lekcja organizacyjna: Wprowadzenie do przedmiotu „Zajęcia techniczne – Energia i elektronika praktyczna”. Bezpieczeństwo i higiena pracy. Zasady WSO i PSO.	Wprowadzenie Przedstawienie programu nauczania, zasad BHP, regulaminu pracowni, instrukcje obsługi urządzeń, wymagania WSO i PSO. Autoprezentacja uczniów. Podział klasy na grupy. Omówienie czym jest projekt oraz zasady wykonywania projektów w ramach grup uczniowskich. Technika jako dziedzina działalności, polegająca na wytwarzaniu zjawisk i przedmiotów (urządzeń) nie występujących naturalnie w przyrodzie.	III	Omówienie treści zajęć przez nauczyciela w ramach Modułu Nr 1. Wyjaśnienie, czym jest technika (przy wykorzystaniu prezentacji multimedialnych) Omówienie wybranych dziedzin techniki i ich zastosowania w różnych dziedzinach życia. Odwołanie się do związku techniki z fizyką i chemią. Demonstracja dostępnych pomocy dydaktycznych (urządzeń i podzespołów). Prezentacje multimedialne dot. zagadnień związanych z pojęciem Energia i dziedzin towarzyszących (m.in. „Elektronika”).	Uczeń: - wymienia zasady bezpieczeństwa obowiązujące podczas zajęć - wskazuje miejsce w klasie (szkole), w którym znajduje się apteczka szkolna - opisuje kształt, barwy znaku w zależności od rodzaju	Uczeń: - wymienia zawartość apteczki pierwszej pomocy, demonstruje sposób udzielania pierwszej pomocy

Lp. Numer lekcji	Temat	Treści nauczania	Zgodność z NPP poz. I, II, III, IV	Sposób realizacji	Osiągnięcia uczniów	
					Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
3, 4	Podstawowe pojęcia dotyczące energii	Podstawowe pojęcia: - Energia i jej rodzaje, zasoby, paliwo, energia cieplna, napięcie i prąd elektryczny, moc, rezystancja, - źródła energii, - sposoby wytwarzania energii (w tym ekologiczne), - pozyskiwanie energii, - odnawialne i nieodnawialne źródła energii (wady i zalety odnawialnych i nieodnawialnych źródeł energii), - eksploatacja, ochrona środowiska. Elektrownie jądrowe	I	Nauczyciel omawia podstawowe (elementarne) pojęcia związane z fizyką. Nauczyciel prowadzi dyskusję na temat elektrowni jądrowych pod kątem czy są dobrodziejstwem, czy też stanowią zagrożenie i ile naprawdę kosztuje wytwarzanie energii jądrowej.	wymienia źródła energii - rozróżnia odnawialne i nieodnawialne źródła energii - wymienia wady i zalety elektrowni jądrowych	Uczeń: - opisuje sposoby przetwarzania energii - wymienia wady i zalety odnawialnych i nieodnawialnych źródeł energii, - omawia sposoby oszczędzania energii zarówno w domu, jak i miejscach użyteczności publicznej - przygotowuje prezentację multimedialną przedstawiającą porównanie różnych źródeł energii.
5, 6 7, 8	Projektowanie i montaż urządzeń i układów elektronicznych	Elementy elektroniczne i ich znaczenie w tworzeniu schematu połączeń. Symbole graficzne elementów elektrycznych i elektronicznych.	III, IV	Praca w grupach z instrukcjami obsługi i użytkowania urządzeń. Zapoznanie się z instrukcją obsługi urządzeń w aspekcie zużycia energii elektrycznej. Nauczyciel wyjaśnia	Uczeń: - wymienia elementy obwodu elektrycznego - rysuje szkic obwodu elektrycznego z zaznaczeniem poszczególnych	Uczeń: - omawia znaczenie poszczególnych elementów - Na podstawie omówionych na lekcji obwodów potrafi

Lp. Numer lekcji	Temat	Treści nauczania	Zgodność z NPP poz. I, II, III, IV	Sposób realizacji	Osiągnięcia uczniów	
					Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
		<p>Szkicowanie obwodu elektrycznego. Połączenia szeregowo, równoległe odbiorników elektrycznych.</p> <p>Zasilanie bateryjne i akumulatorowe. Rodzaje i dobór baterii i akumulatorów do zasilania urządzeń przenośnych.</p> <p>Projektowanie i montaż prostych układów elektronicznych związanych z przetwarzaniem i użytkowaniem energii elektrycznej (transformator, zasilacz z prostownikiem jedno i dwu-połówkowym, filtr, stabilizator).</p>		<p>przeznaczenie wybranych elementów i podzespołów do zasilania urządzeń elektrycznych (zasilacze stałe i zmiennoprądowe, ładowarki akumulatorów).</p> <p><u>Ćwiczenia i eksperymenty praktyczne:</u> Montaż prostych układów wyjaśniających zasady połączeń i współpracy różnych elementów użytych do budowy zasilaczy.</p>	<p>elementów elektronicznych</p> <p>- rozróżnia podstawowe symbole graficzne elementów elektronicznych</p> <p>- łączy elementy w działający obwód</p>	<p>zaprojektować i zmontować swój własny układ</p>
9, 10	Użytkowanie i monitorowanie zużycia energii elektrycznej oraz ciepłej.	<p>Za co płacimy korzystając z urządzeń elektrycznych i ciepłych ?</p> <p>Zasady pomiaru zużycia energii elektrycznej i ciepłej.</p> <p>Pomiary w obwodach</p>	I, IV	<p>Odczytywanie danych z tabliczek znamionowych urządzeń gospodarstwa domowego i oświetlenia elektrycznego.</p> <p>Odczytywanie danych z licznika energii elektrycznej.</p>	<p>Uczeń:</p> <p>- przestrzega zasad bhp przy korzystaniu z urządzeń elektrycznych,</p> <p>- wymienia urządzenie do pomiaru energii elektrycznej i ciepłej,</p>	<p>Uczeń:</p> <p>- analizuje wyniki pomiarów energii elektrycznej i ciepłej</p> <p>- analizuje informacje zawarte na tabliczce znamionowej</p>

Lp. Numer lekcji	Temat	Treści nauczania	Zgodność z NPP poz. I, II, III, IV	Sposób realizacji	Osiągnięcia uczniów	
					Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
		<p>elektrycznych (wartości napięcia, prądu, rezystancji, mocy, energii).</p> <p>Nauka odczytywania informacji zawartych na rachunkach za energię elektryczną i innych opłat.</p>		Nauczyciel wyjaśnia wpływ prądu elektrycznego na organizm człowieka.	<p>- w urządzeniach elektrycznych znajduje i odczytuje tabliczkę znamionową,</p>	<p>- potrafi obliczyć koszty zużycia energii</p> <p>-opisuje skutki działania prądu na organizm człowieka</p> <p>- dokonuje pomiarów w obwodach elektrycznych,</p>
11, 12, 13, 14	Komputerowe projektowanie układów elektronicznych	<p>Projektowanie połączeń w układach elektronicznych bez fizycznego użycia elementów, podzespołów i płytki montażowej.</p> <p>Podczas realizacji tematu uczniowie poznają zalety projektowania przy użyciu komputera.</p> <p>Komputer symuluje („udaje”) wszystkie elementy składowe w sposób bardzo zbliżony do rzeczywistego montażu. Projektowanie to jest bardzo realistyczne. Pozwala na nabycie wprawy w wykonywaniu różnych</p>	I, II, IV	<p><u>Zajęcia projektowe:</u></p> <p>Nauczyciel demonstruje przykładowe elementy i podzespoły, które pobiera się „myszką” z biblioteki elementów i umieszcza na wirtualnej płytce montażowej. Następnie elementy te łączy się wirtualnymi przewodami (przeciągając myszką) zgodnie ze schematem.</p> <p>Nauczyciel wyznacza schematy dla poszczególnych grup (lub indywidualnie) do zaprojektowania układu połączeń na płytce</p>	<p>Uczeń:</p> <p>- zna zasady bhp przy pracy z komputerem,</p> <p>- zna podstawowe funkcje programu do projektowania obwodów,</p> <p>- projektuje proste układy elektroniczne,</p>	<p>Uczeń:</p> <p>- swobodnie posługuje się poszczególnymi funkcjami programu,</p> <p>- projektuje układy elektroniczne o różnym stopniu trudności,</p> <p>- samodzielnie projektuje złożone układy elektroniczne</p>

Lp. Numer lekcji	Temat	Treści nauczania	Zgodność z NPP poz. I, II, III, IV	Sposób realizacji	Osiągnięcia uczniów	
					Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
		schematów bez konieczności dostępu do sprzętu. Taki trening w montażu wirtualnym jest wskazany dla uczniów przed użyciem prawdziwego sprzętu. Zmniejsza się przez to ilość popełnianych błędów.		montażowej. Zadanie może być wykonane zarówno w szkole jak i w ramach pracy domowej.		
15, 16	Oszczędzanie energii przy zasilaniu urządzeń AGD oraz przy ogrzewaniu mieszkań	Sposoby oszczędzania energii zarówno w domu, jak i w miejscach użyteczności publicznej. Obliczanie zużycia energii na podstawie mocy urządzenia i czasu jego pracy. Sterowanie ogrzewaniem przy zastosowaniu pomiaru temperatury	I, II, IV	Nauczyciel wyjaśnia, co można zrobić, aby zmniejszyć ilość zużywanej energii elektrycznej i płacić mniejsze rachunki. Swobodne wypowiedzi uczniów, (np. zastosowanie energooszczędnych żarówek, używanie pokrywek na garnkach, dopasowanie wielkości garnka do średnicy płyty grzejnej, często rozmrażać lodówkę – zebranie wiadomości <u>Zadanie domowe:</u> Wykorzystując odczyty z domowych liczników, obliczyć, ile zużywa się w domu energii elektrycznej, gazu i zimnej wody.	Uczeń: - potrafi odczytać moc urządzenia z tabliczki znamionowej, - potrafi ustawić regulator temperatury na urządzeniu grzewczym, - wymienia sposoby oszczędzania energii	Uczeń: - potrafi obliczyć zużycie energii poszczególnych urządzeń AGD, - potrafi dobrać urządzenia energooszczędne i uzasadnić wybór, - przedstawia wnioski w postaci prezentacji multimedialnej

Lp. Numer lekcji	Temat	Treści nauczania	Zgodność z NPP poz. I, II, III, IV	Sposób realizacji	Osiągnięcia uczniów	
					Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
17, 18	Oszczędne sterowanie ogrzewaniem przy zastosowaniu pomiaru temperatury	<p>Sterowanie ogrzewaniem przy zastosowaniu pomiaru temperatury.</p> <p>Zasada działania różnych czujników do pomiaru temperatury.</p> <p>Elementy sterujące ogrzewaniem.</p>	I, II	<p><u>Zajęcia projektowe:</u> Uczniowie projektują (przy pomocy nauczyciela) i montują na płycie montażowej urządzenie do włączania i wyłączenia grzejnika elektrycznego (lub pieca gazowego) przy użyciu czujnika temperatury (termistor) oraz przekaźnika do sterowania procesem grzania.</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia elementy sterujące ogrzewaniem, - montuje przy pomocy nauczyciela proste układy sterujące ogrzewaniem 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisuje zasadę działania czujnika do pomiaru temperatury, - projektuje proste układy sterujące ogrzewaniem, - montuje samodzielnie układy sterujące ogrzewaniem
19, 20	Energooszczędny dom	<p>Idea energooszczędnego domu.</p> <p>Projektowanie komputerowe przy pomocy programu „Sweet Home 3D”.</p> <p>Wykorzystanie energii słonecznej do ogrzewania wody użytkowej (zastosowanie kolektorów słonecznych).</p>	I, II, IV	<p>Prezentacja filmów związanych z energooszczędnymi budynkami.</p> <p>Prezentacja dotycząca wykorzystania kolektorów słonecznych.</p> <p>Projektowanie energooszczędnego domu pod kątem oszczędzania energii elektrycznej i cieplnej.</p> <p>Swobodne wypowiedzi uczniów w zakresie usprawnień dotyczących użytkowania urządzeń w nowoczesnym budownictwie.</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisuje własną ideę energooszczędnego domu, - opisuje zastosowanie kolektorów słonecznych - przy pomocy nauczyciela posługuje się programem „Sweet Home 3D” 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - posługuje się programem „Sweet Home 3D” do projektowania energooszczędnego domu.

Lp. Numer lekcji	Temat	Treści nauczania	Zgodność z NPP poz. I, II, III, IV	Sposób realizacji	Osiągnięcia uczniów	
					Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
21, 22 23, 24	Odnawialne źródła energii (Elektrownie wiatrowe) Elektrownie wodne	<p>Wykorzystanie turbin wiatrowych i wodnych do produkcji energii elektrycznej.</p> <p>Miniaturowa elektrownia wiatrowa pozwala uczniom na badanie wpływu nachylenia łopat wirnika na sprawność całego układu. Na turbinie można zainstalować do 12 łopat, co pozwala uczniom testować wpływ ilości łopat i ich nachylenia na ilość wytwarzanej energii elektrycznej oraz znaleźć najlepsze ustawienia w celu uzyskania jak największej mocy. Nauczyciel pokazuje również, w jaki sposób można ograniczyć obroty turbiny lub ją zatrzymać w przypadku działania zbyt silnego wiatru.</p> <p>Specjalny 3-fazowy alternator (prądnica 3 fazowa) użyty w turbinie jest takiej samej konstrukcji jak alternatory używane w prawdziwych elektrowniach wiatrowych.</p>	I, III, IV	<p>Praca w grupach.</p> <p>Demonstracja działającego modelu mini elektrowni wiatrowej.</p> <p>Pomiary parametrów elektrowni za pomocą miernika energii odnawialnych.</p> <p>Rejestracja parametrów za pomocą programu komputerowego.</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - potrafi odczytać instrukcję montażu i obsługi miniaturowej elektrowni wiatrowej i wodnej, - potrafi pod kierunkiem nauczyciela zmontować zestaw miniaturowej elektrowni wiatrowej i wodnej, - dokonuje prostych modyfikacji w konstrukcji miniaturowej elektrowni wiatrowej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dokonuje pomiarów parametrów elektrowni za pomocą miernika energii odnawialnych, - rejestruje parametry za pomocą programu komputerowego, - analizuje uzyskane wyniki pomiarów.

Lp. Numer lekcji	Temat	Treści nauczania	Zgodność z NPP poz. I, II, III, IV	Sposób realizacji	Osiągnięcia uczniów	
					Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
25, 26	Odnawialne źródła energii (Ogniwa paliwowe) (Ogniwa fotowoltaiczne)	<p>Używanie technologii ogniw paliwowych do wyodrębnienia wodoru z wody oraz do zasilania różnych urządzeń. Ogniwo paliwowe i elektrolizer: demonstruje wytwarzanie czystej energii, wykorzystując do tego energię słońca i wodę. Wykorzystanie ogniw słonecznych (fotowoltaicznych) do zasilania urządzeń elektrycznych.</p> <p>Zasilanie modułu LED za pomocą płytki ogniwa słonecznego. Zasilanie małego wentylatora/koła za pomocą płytki ogniwa słonecznego (fotowoltaicznego). <u>Inne eksperymenty:</u> Przygotowywanie elektrolizera i otrzymywanie wodoru za pomocą energii słonecznej. Śledzenie punktu mocy maksymalnej.</p>	I, III, IV	<p>Demonstracja działającego odwracalnego ogniwa paliwowego.</p> <p>Pomiary parametrów ogniwa paliwowego za pomocą miernika energii odnawialnych.</p> <p>Rejestracja parametrów za pomocą programu komputerowego.</p> <p>Demonstracja działającego panelu fotowoltaicznego zasilającego mini wentylator.</p> <p>Demonstracja działającego ogniwa paliwowego oraz wytwarzania czystej energii, wykorzystując do tego energię słońca i wodę.</p> <p>Pomiary parametrów panelu za pomocą miernika energii odnawialnych. Rejestracja parametrów za pomocą programu komputerowego.</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - potrafi odczytać instrukcję montażu i obsługi ogniwa paliwowego, - potrafi pod kierunkiem nauczyciela zmontować zestaw ogniwa paliwowego, - dokonuje prostych modyfikacji w konstrukcji <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - potrafi odczytać instrukcję montażu i obsługi ogniw fotowoltaicznych - potrafi pod kierunkiem nauczyciela zmontować ogniwo fotowoltaiczne, - dokonuje prostych modyfikacji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rejestruje parametry za pomocą programu komputerowego, - analizuje uzyskane wyniki pomiarów. <p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dokonuje pomiarów parametrów ogniwa za pomocą miernika energii odnawialnych, - rejestruje parametry za pomocą programu komputerowego, - analizuje uzyskane wyniki pomiarów.

Lp. Numer lekcji	Temat	Treści nauczania	Zgodność z NPP poz. I, II, III, IV	Sposób realizacji	Osiągnięcia uczniów	
					Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
27, 28	Odnawialne źródła energii Wytwarzanie energii elektrycznej z biomasy	Zastosowanie biomasy do wytwarzania energii elektrycznej. Technologia wykorzystania biomasy	I, III, IV	Wycieczka do Elektrociepłowni Białostok.	Uczeń: - potrafi omówić ogólnie proces technologiczny wykorzystania biomasy do produkcji energii elektrycznej	Uczeń: -potrafi podać szczegóły procesu technologicznego wykorzystania biomasy do produkcji energii elektrycznej. Omawia sposób pozyskiwania biomasy.
29, 30	Prezentacje Podsumowanie osi tematycznej	Prezentowanie prezentacji.	I, II	Do wyboru Wystąpienia na forum klasy i dyskusja. Zaproszenie: Konkurs na najlepszy projekt zespołowy i prezentację.	Uczeń: - przygotowuje album lub planszę, - przygotowuje slajdy do prezentacji (zespołowej)	Uczeń: - przygotowuje prezentację z wykorzystaniem filmu lub animacji komputerowych - wygłasza prezentację

Zajęcia projektowe (Moduł 1):

Nauczyciel zachęca uczniów do pogłębiania wiedzy poprzez stworzenie grupowego projektu, którego celem będzie znalezienie rozwiązania problemu zaopatrywania w energię ciepłą podczas sezonu zimowego w ich prywatnych domach, szkołach lub domach w zasięgu centralnego ogrzewania ich miasta. Każda grupa ogólnie opisuje główną ideę projektu.

Propozycje tematów projektów dotyczących energii odnawialnej:

Badanie wydajności elektrowni wiatrowej

(mini projekt)

- określenie warunków pogodowych występujących w określonym rejonie
- wpływ ustawienia elektrowni wiatrowych na środowisko
- określenie wydajności elektrowni w zależności od ustawienia i liczby łopat oraz prędkości (siły) wiatru
- zarządzanie wytwarzaną energią elektryczną

Projekt „energooszczędnego domu” wykorzystującego różne źródła energii.

(mini projekt)

- określenie ilości zużywanej energii elektrycznej w gospodarstwie domowym
- określenie ilości zużywanej energii elektrycznej w gospodarstwie domowym w zależności od pory dnia
- obliczanie zużycia energii przez urządzenia elektryczne
- zbadanie możliwości dodatkowego zaopatrzenia w energię elektryczną z alternatywnych źródeł (elektrownia wiatrowa, wodna, panele fotowoltaiczne)
- automatyzacja przełączania źródeł zasilania

5. PROPONOWANY PLAN DYDAKTYCZNY NAUCZYCIELA

Tabela Nr 2. Moduł Nr 2: ROBOTYKA I TECHNOLOGIA (zajęcia realizowane metodą projektów)

Lp. Numer lekcji	Temat	Treści nauczania	Zgodność z NPP poz. I, II, III, IV	Sposób realizacji	Osiągnięcia uczniów	
					Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
1, 2	<p>Lekcja organizacyjna:</p> <p>Wprowadzenie do przedmiotu „Zajęcia techniczne – robotyka i technologia”.</p> <p>Bezpieczeństwo i higiena pracy. Zasady WSO i PSO.</p>	<p>Przedstawienie programu nauczania, zasad BHP, regulaminu pracowni i obsługi urządzeń, wymagania WSO i PSO. Autoprezentacja uczniów. Podział klasy na grupy. Omówienie czym jest projekt oraz zasady wykonywania projektów w ramach grup uczniowskich.</p> <p>Technika jako dziedzina działalności, polegająca na wytwarzaniu zjawisk i przedmiotów (urządzeń) nie występujących naturalnie w przyrodzie.</p> <p>Robotyka jako dziedzina łącząca: elektronikę, elektrotechnikę, mechanikę, inżynierię komputerową, sztuczną inteligencję, bioinżynierię, itd.</p> <p>Podstawowe (elementarne)</p>	III	<p>Omówienie treści zajęć przez nauczyciela w ramach Modułu Nr 2.</p> <p>Wyjaśnienie czym jest technika i technologia przy wykorzystaniu prezentacji multimedialnych.</p> <p>Omówienie wybranych dziedzin techniki i ich zastosowania w różnych dziedzinach życia. Odwołanie się do związku techniki z fizyką i chemią.</p> <p>Demonstracja dostępnych pomocy dydaktycznych (urządzeń i podzespołów).</p> <p>Prezentacje multimedialne dot. zastosowań robotyki w nauce, technice i technologii.</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia czym jest robotyka i jakie jest jej zastosowanie - wymienia inne dziedziny związane z robotyką i technologią - wymienia podstawowe pojęcia związane z elektrycznością i mechaniką 	<p>Uczeń:</p> <p>Wyjaśnia wzajemne powiązania robotyki z elektroniką, automatyką, informatyką, sztuczną inteligencją, bioinżynierią</p>

Lp. Numer lekcji	Temat	Treści nauczania	Zgodność z NPP poz. I, II, III, IV	Sposób realizacji	Osiągnięcia uczniów	
					Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
		pojęcia związane z fizyką, elektroniką, robotyką i technologią. <u>Podstawowe pojęcia:</u> technika, technologia, mechanika, konstrukcje, elektronika (w tym m.in. napięcie i prąd elektryczny, rezystancja) oraz mechatronika, robotyka, automatyka.				
3, 4	Konstrukcje i technologie stosowane w robotyce i automatyce. Jak skonstruowany jest robot ?	Pojęcia: konstrukcja, projekt, dokumentacja, instrukcja obsługi, itp. Elementy, podzespoły i technologie stosowane do budowy mini robota mobilnego (kołowego).	I, II, IV	Omówienie i pokaz elementów i podzespołów elektronicznych i mechanicznych (układy scalone, mikrokontrolery, silniki, serwomechanizmy itp.) Filmy video i animacje komputerowe z dziedziny robotyki i automatyki.	Uczeń: - rozróżnia pojęcia: konstrukcja, projekt, dokumentacja, instrukcja obsługi, itp. - wymienia elementy, podzespoły i technologie stosowane do budowy mini robota	Uczeń: - wyjaśnia pojęcia: konstrukcja, projekt, dokumentacja, instrukcja obsługi, itp. - wyjaśnia działanie poszczególnych elementów mini robota
5, 6, 7, 8	Przedstawienie i omówienie prostych schematów układów elektronicznych Montowanie układów elektronicznych o różnych stopniach	Wprowadzające ćwiczenia i eksperymenty praktyczne w projektowaniu i montowaniu prostych schematów i układów elektronicznych na płytce prototypowej (montażowej) w celu ich przetestowania.	I, II, III, IV	Zajęcia ćwiczeniowe. Przygotowanie projektu schematu w grupach - przy użyciu prostych elementów (rezystory, kondensatory, przyciski, przełączniki, diody LED (w tym 3 kolorowe).	Uczeń: - wymienia elementy układu elektronicznego - rysuje szkic obwodu elektronicznego z zaznaczeniem poszczególnych	Uczeń: - omawia znaczenie poszczególnych elementów - na podstawie omówionych na lekcji układów, potrafi

Lp. Numer lekcji	Temat	Treści nauczania	Zgodność z NPP poz. I, II, III, IV	Sposób realizacji	Osiągnięcia uczniów	
					Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
	<p>trudności.</p> <p>Projektowanie, montowanie i testowanie prostych układów elektronicznych i mechanicznych stosowanych w robotyce i automatyce.</p>	<p>(przygotowane schematy i symbole elementów elektronicznych np. w ćwiczeniach)</p> <p>Projekt Nr 1</p> <p>Uczniowie tworzą własny schemat i opis układu (projekt) spełniający określoną funkcję proponowaną przez nauczyciela. Każda grupa może wykonywać inny schemat układu.</p>		<p>Nauczyciel poleca każdej grupie zmontowanie i sprawdzenie układu wg proponowanego schematu.</p>	<p>elementów elektronicznych</p> <p>- rozróżnia podstawowe symbole graficzne elementów elektronicznych</p>	<p>zaprojektować i zmontować swój układ na podstawie własnego schematu</p> <p>- łączy elementy w działający układ</p>
9, 10	<p>Podstawy techniki analogowej i cyfrowej</p> <p>Czujniki elektroniczne - świat analogowy i cyfrowy.</p>	<p>Przetwarzanie wielkości analogowych na cyfrowe (np. zamiana wartości napięcia na postać cyfrową) oraz wielkości cyfrowych na analogową (tj. na wartość napięcia).</p> <p>Do czego służą czujniki ? Jak działają czujniki ? Jakie są rodzaje czujników ? Cyfrowy pomiar wielkości elektrycznych (napięcia i prądu) oraz wielkości nieelektrycznych za pomocą czujników (np. temperatury, wilgotności, oświetlenia itp.).</p>	I, IV	<p>Nauczyciel omawia podstawowe zasady działania przetworników analogowo-cyfrowych i cyfrowo-analogowych. Prezentacja multimedialna.</p> <p>Demonstracja działania wybranych czujników. Mikrokontroler z oprogramowaniem użyty jest na lekcji do demonstracji zastosowania techniki analogowo-cyfrowej w pomiarach różnych wielkości fizycznych.</p>	<p>Uczeń:</p> <p>- wymienia różne rodzaje czujników, - podaje przykłady zastosowania różnych rodzajów czujników,</p>	<p>Uczeń:</p> <p>- omawia działanie czujnika analogowego i cyfrowego, - dokonuje pomiarów i analizuje wyniki - rozróżnia czujniki analogowe i cyfrowe</p>

Lp. Numer lekcji	Temat	Treści nauczania	Zgodność z NPP poz. I, II, III, IV	Sposób realizacji	Osiągnięcia uczniów	
					Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
11,12, 13,14	Podstawy techniki mikroprocesorowej Mikrokontroler - ależ to bardzo proste (tajemnice, mity i szczypta prawdy). Do czego służy i jak działa mikrokontroler ? Czy mikroprocesor to samo co mikrokontroler ? Jak programuje się mikrokontroler ? Jak poznać świat różnych mikrokontrolerów ?	Zasada działania mikrokontrolera i jego zastosowanie w robotyce i automatyce. Mikrokontroler i jego otoczenie (czyli elementy i podzespoły podłączone do mikrokontrolera, np. przyciski, diody, sterowniki silników itd.) Podstawy programowania mikrokontrolera (w języku BASIC). Środowisko programistyczne do pracy z mikrokontrolerem (edytor). <i>(Instrukcje programowe w zeszycie do ćwiczeń)</i> Projekt Nr 2: - Migająca dioda LED - Dioda trzykolorowa (RGB) - 4 (8) diod LED (tzw. efekty „reklamowe”)	I, II, III, IV	Zajęcia projektowo-eksperymentalne przy użyciu mikrokontrolera, diod LED i przycisków. Uczniowie projektują różne efekty świetlne i akustyczne stosując kilka prostych instrukcji programowych. Uczniowie tworzą proste, własne mini programy zawierające do max. kilkunastu instrukcji programowych) lub tylko modyfikują w gotowych programach wybrane jego fragmenty (np. zmiana parametrów skutkująca np. zmianą koloru lub szybkości migania diody LED.	Uczeń: - podaje przykłady zastosowania mikrokontrolera w robotyce, - wymienia poszczególne podzespoły współpracujące z mikrokontrolerem, - przygotowuje pod kierunkiem nauczyciela proste schematy - montuje pod kierunkiem nauczyciela proste obwody	Uczeń: - przygotowuje schematy o różnym stopniu trudności - montuje obwody o różnym stopniu trudności.

Lp. Numer lekcji	Temat	Treści nauczania	Zgodność z NPP poz. I, II, III, IV	Sposób realizacji	Osiągnięcia uczniów	
					Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
15,16, 17,18, 19,20	<p>Elementy napędowe i wykonawcze w robotyce</p> <p>W jaki sposób robot porusza się ?</p> <p>Do czego służy serwomechanizm ?</p>	<p>Serwomechanizmy i ich zastosowanie w robotyce</p> <p>Nawigacja robota oraz sterowanie położeniem elementów ruchomych.</p> <p>Ćwiczenie w programowaniu mikrokontrolera.</p> <p><i>(Wsparcie do zadań w ćwiczeniach)</i></p> <p>Jak steruje się serwomechanizmem za pomocą mikrokontrolera. ? Realizacja wybranych projektów (tematy proponowane przez nauczyciela lub uczniów).</p> <p>Przykładowe projekty: Projekt Nr 3 Zaprogramowanie mikrokontrolera do uzyskania żądanej sekwencji położeń elementu ruchomego w serwomechanizmie.</p>	I, II, III, IV	<p>Zajęcia projektowe przy użyciu mikrokontrolera.</p> <p>Nauczyciel omawia i demonstruje zasadę nawigacji mini robota mobilnego za pomocą serwomechanizmu w celu uzyskania pożądanego trasy przejazdu.</p> <p>Nauczyciel wyznacza tematy projektów w zależności od umiejętności poszczególnych grup.</p> <p>Uczniowie przed przystąpieniem do części praktycznej mogą (w ramach pracy domowej) zaproponować ideę swoich projektów.</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia zastosowanie serwomechanizmu w robotyce, - omawia poszczególne podzespoły współpracujące z serwomechanizmem, - przygotowuje pod kierunkiem nauczyciela proste projekty 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - steruje serwomechanizmem za pomocą mikrokontrolera, - programuje serwomechanizm mini robota mobilnego do przejeżdżania wyznaczonej trasy - programuje pod kierunkiem nauczyciela ustawienia serwomechanizmu

Lp. Numer lekcji	Temat	Treści nauczania	Zgodność z NPP poz. I, II, III, IV	Sposób realizacji	Osiągnięcia uczniów	
					Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
		<p>Projekt Nr 4 Zaprogramowanie serwomechanizmów mini robota mobilnego dla uzyskania trasy w postaci wybranej figury (np. koło, trójkąt, kwadrat, linia łamana itp.)</p> <p>Projekt Nr 5 Czujniki fotoelektryczne do wykrywania i omijania przeszkód w mini robocie mobilnym.</p>				
21,22, 23,24, 25,26	<p>Silniki elektryczne i ich zastosowanie</p> <p>Jak wykorzystać czujniki w robotyce i automatyce ?</p>	<p>Zasada działania silników elektrycznych do nawigacji robota.</p> <p>Jak steruje się silnikiem elektrycznym za pomocą mikrokontrolera ?</p> <p>Realizacja wybranych projektów (tematy proponowane przez nauczyciela lub uczniów).</p> <p><u>Przykładowe tematy:</u> Sterowanie prędkością i kierunkiem obrotów silnika elektrycznego za pomocą potencjometrów (joystika).</p> <p>Czujniki ultradźwiękowe do</p>	I, II, III, IV	<p>Zajęcia projektowe przy użyciu mikrokontrolera i czujników elektronicznych.</p> <p>Omówienie i demonstracja zasady nawigacji mini robota mobilnego za pomocą silnika elektrycznego.</p> <p>Nauczyciel wyznacza tematy projektów w zależności od umiejętności poszczególnych grup.</p> <p>Uczniowie przed przystąpieniem do części praktycznej mogą (w ramach pracy domowej)</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - podaje przykłady zastosowania silnika w robotyce, - omawia poszczególne podzespoły współpracujące z silnikiem, - montuje pod kierunkiem nauczyciela proste układy, - rozróżnia rodzaje czujników stosowanych w 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - montuje zestawy o różnym stopniu trudności. - stosuje różne czujniki do sterowania robota w montowanych zestawach

Lp. Numer lekcji	Temat	Treści nauczania	Zgodność z NPP poz. I, II, III, IV	Sposób realizacji	Osiągnięcia uczniów	
					Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
		<p>wykrywania i omijania przeszkód w mini robocie mobilnym.</p> <p>Nawigacja mini robota mobilnego przy użyciu fotoelementów (jazda po linii: <i>Line follower</i>).</p>		zapropnować ideę swoich projektów.	robotyce.	
27,28	Zastosowanie praktyczne robotyki i mechatroniki	Przygotowanie prezentacji „Zastosowanie praktyczne robotyki i mechatroniki w przemyśle i edukacji”	I, II	<p>Uczniowie wykorzystują prace i inne materiały, które powstały w czasie realizacji modułu „Robotyka i technologia”.</p> <p>Opracowanie przez uczniów na podstawie znalezionych w dostępnej literaturze i Internecie pomysłów i rozwiązań z zakresu robotyki i technologii.</p>	<p>Wycieczka edukacyjna do wybranego zakładu przemysłowego.</p> <p>Wycieczka do Zespołu Szkół Elektrycznych.</p>	
29,30	Prezentacja wybranych projektów	Przedstawienie prezentacji	I, II	<p>Do wyboru</p> <p>Wystąpienia na forum klasy i dyskusja</p> <p>Zaproszenie gości</p> <p>Konkurs na najlepszy projekt zespołowy i prezentację.</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przygotowuje album lub planszę, - przygotowuje slajdy do prezentacji (zespołowej) 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przygotowuje prezentację z wykorzystaniem filmu lub animacji komputerowych - wygłasza prezentację

6. POMOCE DYDAKTYCZNE

Innowacyjny i interdyscyplinarny z założenia program zajęć w osi tematycznej **Energia i Robotyka** determinuje także innowacyjny dobór pomocy dydaktycznych o znacznym zakresie możliwości edukacyjnych, obejmujących m.in. demonstracje multimedialne (filmy video, animacje) oraz także pokazy na „żywo” wybranych, działających urządzeń i podzespołów. Ponadto, ze względu na prowadzenie zajęć metodą projektów, niezbędne jest posługiwanie się pomocami dydaktycznymi pozwalającymi na wykonywanie eksperymentów, ćwiczeń projektowych, montażowych wraz z testowaniem przez uczniów rozwiązań zaproponowanych przez nauczyciela oraz własnych.

Z tego powodu, w projekcie programu dla tej osi tematycznej proponuje się zróżnicowany zestaw pomocy dydaktycznych, który umożliwi rozwijanie tematyki uwzględniającej najnowsze koncepcje i tendencje rozwoju technologicznego. Właściwie dobrane pomoce dydaktyczne ułatwiają rozwiązywanie wybranych problemów oraz inicjują i ukierunkowują proces nabywania wiedzy teoretycznej w bezpośrednim połączeniu z nabywaniem praktycznych umiejętności. Nowa wiedza jest poznawana w procesie samouczenia się, którego przebieg w dużym stopniu zależy od ucznia.

Oparcie osi tematycznej **Energia i Robotyka** na dydaktyce eksperymentalnej stwarza możliwość innowacyjnego nauczania techniki stosownie do sprawdzonej reguły „od praktyki do teorii”. O tym, że problem jest istotny, świadczy fakt, że większość uczelni zagranicznych od kilku lat prowadzi intensywne prace badawcze nad nowymi formami nauczania określanymi jako: **learning by doing**, **hands-on learning** lub **problem-based learning**.

Proponowane pomoce będą uwzględniać przykładowe zestawy edukacyjne oraz stanowiska do:

- demonstracji (na „żywo” oraz filmy i animacje video) podstawowych (elementarnych) pojęć z zakresu fizyki oraz zasad działania wybranych urządzeń i czujników do pomiaru i rejestracji wielkości elektrycznych i nieelektrycznych w różnych zagadnieniach związanych z tematyką obu modułów osi tematycznej **Energia i Robotyka** (np. napięcie i prąd elektryczny, moc, energia, temperatura, wilgotność, oświetlenie, odległość, parametry ruchu (prędkość, przyspieszenie) itp.,
- demonstracji i prowadzenia ćwiczeń praktycznych z zakresu technologii pozyskiwania czystej energii (odnawialnej) w miniaturze (modułowe zestawy eksperymentalne zawierający działającą mini elektrownię wiatrową, panel fotowoltaiczny do przetwarzania energii słonecznej w energię elektryczną, elektrolizer do otrzymywania wodoru z wody, ogniwo paliwowe PEM (ang. **Polymer Electrolyte Membrane**) oraz miernik energii odnawialnej wraz z oprogramowaniem.
- składania, konstruowania, montowania i testowania prostych układów i urządzeń elektrycznych i elektronicznych, które mogą mieć także zastosowanie w różnych obszarach innych osi tematycznych projektu. Dotyczy to takich elementów i podzespołów jak np. elementów elektronicznych, optoelektronicznych i mechanicznych w tym m.in. wskaźniki i wyświetlacze elektroniczne na diodach LED i LCD, układy wykonawcze (silniki elektryczne i serwo mechanizmy), przełączniki, płytki montażowe, moduły mikrokontrolerów, zasilacze, baterie, akumulatory, multimetry cyfrowe, głośniki, przewody łączeniowe itp.,
- demonstracji (filmy video oraz na „żywo”) działania wybranych elementów sensorowych i wykonawczych w robotyce i automatyce (modele sterowania prostych napędów mini robotów mobilnych,

- programy komputerowe (darmowe wersje edukacyjne) do: projektowania i montowania prostych elementów elektrycznych i elektronicznych oraz nauki podstaw programowania mikrokontrolerów uwzględniające kształcenie na poziomie elementarnym (gimnazjalnym).

Przykładowe pomoce dodatkowe (nie będące zestawami i gotowymi stanowiskami edukacyjnymi):

- komputery, projektor, regulamin pracowni, ulotki i foldery firmowe, instrukcje obsługi urządzeń oraz instrukcje do ćwiczeń, schematy (w instrukcjach ćwiczeniowych), materiały piśmienne, prezentacje multimedialne związane z konkretnymi tematami zajęć, wybrane czasopisma techniczne (np. „*Młody Technik*”), Internet.

Zakłada się, że szkoły udostępnią swój własny sprzęt komputerowy, będący na wyposażeniu np. pracowni informatycznych i odpowiadających ilości grup uczniowskich na zajęciach lekcyjnych. Sprzęt komputerowy oraz oprogramowanie będzie współpracować ze stanowiskami/zestawami edukacyjnymi. Poszczególne szkoły będą wykorzystywać sprzęt dostarczony (w ramach projektu) do realizacji zajęć dla dwóch modułów osi tematycznej **Energia i Robotyka** oraz ewentualnie sprzęt już posiadany przez szkoły (stanowiska, zestawy edukacyjne, oddzielne elementy, podzespoły i urządzenia lub ich fragmenty itp.).

Dobór sprzętu na poszczególnych lekcjach zależy od tematyki i scenariuszy tych lekcji proponowanych przez nauczycieli. W przyszłości, szkoły mogą poszerzyć asortyment pomocy dydaktycznych w zależności od swoich możliwości finansowych i organizacyjnych, pozwalających np. na większą atrakcyjność i elastyczność prowadzonych zajęć.

W tabelach Nr 3 i 4 przedstawiono pomoce dydaktyczne przyporządkowane poszczególnym numerom tematów w ramach obu modułów. Tabela Nr 3 dotyczy pomocy dydaktycznych dla Modułu 1, a tabela Nr 4 dotyczy pomocy dydaktycznych dla Modułu 2.

Tabela Nr 5 zawiera zbiorcze zestawienie pomocy dydaktycznych (dla obu modułów), pozwalające na ich skompletowanie i następnie sporządzenie specyfikacji do dokonania zamówienia w firmach oferujących pomoce dydaktyczne, które będą odpowiadały profilowi zajęć i ilości grup ćwiczeniowych.

UWAGA:

Podane pomoce są przykładowe. Wybór pomocy (specyfikacja dotycząca zamówienia) do prowadzenia konkretnych zajęć będzie uzależniony od firm oferujących elementy i podzespoły oraz zestawy dydaktyczne, pozwalające na pełną realizację treści nauczania zawartych w programie zajęć. Dodatkowo, dobór pomocy na zajęciach lekcyjnych może być uzależniony od decyzji nauczyciela w zależności m.in. od indywidualnej sprawności uczniów i grup ćwiczeniowych.

Część z tych pomocy zostanie zakupiona w ramach projektu (w ilości wystarczającej do realizacji programu zajęć w obu modułach przewidzianych w projekcie) oraz ewentualnie - dodatkowe pomoce - udostępnione przez poszczególne szkoły w ramach swoich możliwości w celu uatrakcyjnienia zajęć. Scenariusze zajęć będą umożliwiały wybór pomocy dydaktycznych w zależności od tematu i aktualnych możliwości realizacyjnych przewidzianych w projekcie oraz ewentualnych dodatkowych zasobów szkoły.

Tabela Nr 3. Pomoce dydaktyczne. Moduł 1: Energia i elektronika praktyczna.

Numer lekcji	Pomoce dydaktyczne
1,2	Regulamin pracowni, instrukcje obsługi urządzeń. Komputer i projektor. Filmy i animacje komputerowe dot. energii i elektroniki.
3,4	Prezentacje multimedialne (filmy i animacje komputerowe wyjaśniające pojęcia z zakresu fizyki), plansze itp.
5,6,7,8	Instrukcje obsługi wybranych urządzeń, foldery, ulotki reklamowe, płytki montażowa, transformator, diody prostownicze, multimetr cyfrowy, baterie i akumulatory, przewody połączeniowe, diody prostownicze, diody LED (wskaźniki zasilania)
9,10	Filmy i animacje, komputerowe dot. pomiarów zużycia energii elektrycznej. Instrukcje obsługi różnych urządzeń. Multimetr cyfrowy. Ulotki i foldery firmowe w zakresie liczników energii elektrycznej ciepłej. Pokaz elektronicznego licznika energii elektrycznej.
11,12,13,14	Komputer i projektor, program komputerowy (darmowy) firmy <i>Fritzing</i> , zbiór schematów w zeszycie ćwiczeń, (instrukcja obsługi programu).
15,16	Zebrane przez uczniów informacje (np. z folderów reklamowych, ulotek firmowych itp.) dot. mocy urządzeń AGD (np. odkurzacz, żelazko, telewizor, suszarka do włosów, żarówki zwykłe i energooszczędne, lodówka, piec grzejny, ogrzewacz wody).
17,18	Schemat układu (podany w zeszycie do ćwiczeń (instrukcja), płytki montażowa, niezbędne elementy elektroniczne (według specyfikacji instrukcji) miernik temperatury, multimetr cyfrowy, zasilacz
19,20	Komputer i projektor, filmy i animacje komputerowe, program komputerowy „ <i>Sweet Home 3D</i> ”
21,22,23,24	Filmy i animacje komputerowe, mini elektrownia wiatrowa miernik energii, odnawialnych z oprogramowaniem (Zestaw edukacyjny energii odnawialnych). Miernik energii odnawialnej pozwala na eksperymenty z wydajnością ogniwi paliwowych, miniaturowych turbin wiatrowych i baterii słonecznych, i w czasie rzeczywistym mierzy napięcie, natężenie prądu, moc, rezystancję a nawet liczbę obrotów turbiny.
25, 26	Filmy i animacje komp. Elektrolizer do otrzymywania wodoru z wody, ogniwo paliwowe PEM (<i>Polymer Electrolyte Membrane</i>) oraz zbiornik do przechowywania wodoru, miernik energii odnawialnych z oprogramowaniem, (Zestaw edukacyjny energii odnawialnych).
27, 28	Filmy i animacje komputerowe, panel fotowoltaiczny do przetwarzania energii słonecznej w energię elektryczną, miernik energii odnawialnych z oprogramowaniem (Zestaw edukacyjny energii odnawialnych)
29, 30	Materiały piśmienne, komputer, projektor.

Tabela Nr 4. Pomoce dydaktyczne. Moduł 2: Robotyka i technologia.

Numer lekcji	Pomoce dydaktyczne
1,2	Regulamin pracowni, instrukcje obsługi urządzeń. Komputer i projektor. Filmy i animacje komputerowe dot. energii i elektroniki.
3,4	Prezentacje: elementy elektroniczne, układy scalone, mikrokontrolery, mechanizmy wykonawcze i sygnalizacyjne (silniki, serwomechanizmy, przekaźniki, przełączniki, manipulatory, joysticki, koła, czujniki, diody LED itp.).Filmy video, animacje.
5,6,7,8	Płytki prototypowa (montażowa), rezystory, diody LED, tranzystory, przełączniki, przekaźniki, wyświetlacze LED (7-mio segmentowe) przewody połączeniowe, zasilacze (5V i 12V), (ew. baterie w koszykach, 4 x 1,5V), miernik (cyfrowy multimetr) do pomiaru napięcia, prądu i rezystancji.
9,10	Moduł mikrokontrolera z zasilaczem oraz program komputerowy do demonstracji wyników pomiarów wielkości fizycznych otrzymywanych z różnych czujników (temperatury, wilgotności, natężenia, oświetlenia), fotodetektory i fotokomórki.
11, 12, 13, 14	Moduł mikrokontrolera z zasilaczem płytki prototypowa komplet diod świecących (LED i RGB rezystory i kondensatory, przycisk, głośnik piezoelektryczny.
15, 16, 17, 18, 19, 20	Moduł mikrokontrolera z zasilaczem, płytki prototypowa, mini robot kołowy, serwomechanizmy, przewody połączeniowe.
21, 22, 23, 24, 25, 26	Moduł mikrokontrolera z zasilaczem, płytki prototypowa, mini robot kołowy, silniki prądu stałego z przekładnią, czujniki fotoelektryczne i ultradźwiękowe przewody połączeniowe.
27, 28	Internet, czasopisma techniczne, pomoce dydaktyczne dostępne w szkole itp.
29, 30	Materiały piśmienne, komputer.

Tabela Nr 5. Zestawienie pomocy dydaktycznych

(na jedną szkołę: Moduł Nr 1 oraz Moduł Nr 2)

Lp.	Rodzaj pomocy dydaktycznej	Ilość	Uwagi
1	Pracownia komputerowa z dostępem do Internetu 12 stanowisk + stanowisko nauczyciela	1	Wyposażenie szkoły
2	Projektor multimedialny	1	Wyposażenie szkoły
3	Tablica interaktywna (ekran)	1	Wyposażenie szkoły
4	Oprogramowanie: - pakiet biurowy, - program „Fritzing” (program darmowy), - program „Poznaj i zaprogramuj swój komputer”, - „Sweet Home 3D”. - program (darmowy) do programowania mikrokontrolera oraz programy użytkowe i demo	12 12 12 12 według potrzeb	
5	Filmy i animacje komputerowe dotyczące energii i robotyki	według potrzeb	
6	Multimetr cyfrowy, rejestrator przebiegów	6	W zależności od możliwości szkoły
7	Zasilacz 5/9/12/24 V, przewody połąc., złącza	6	
8	Zestaw edukacyjny energii odnawialnej z oprogramowaniem	6	
9	Zestaw: płytki prototypowa, rezystory, diody LED, tranzystory, przełączniki, przekaźniki, wyświetlacze LED (7 segmentowe), czujniki, elementy mech. itp.	6	
10	Moduł mikrokontrolera z zasilaczem + dodatki	6	
11	Dodatkowe elementy i moduły związane z robotyką (komplet)	6	W zależności od możliwości szkoły

UWAGA:

Rodzaje pomocy i ich ilość (na jedną szkołę) są związane z funduszami przewidzianymi w projekcie oraz ewentualnymi dodatkowymi możliwościami szkół w zakresie wyposażenia uzupełniającego.

Uszczegółowienie zestawienia pomocy dydaktycznych (do sporządzenia szczegółowej specyfikacji), nastąpi po przeprowadzeniu rozeznania cenowego.

7. INFORMACJE O AUTORACH PROGRAMU

Mgr Jerzy Czarnocki

Wykształcenie wyższe magisterskie – kierunek: informatyka gospodarcza na Politechnice Białostockiej. Nauczyciel techniki i informatyki z 30 letnim stażem. Aktualnie pracuje w Publicznym Gimnazjum Nr 15 w Białymstoku. Współautor programu nauczania i zeszytów ćwiczeń z informatyki dla szkoły podstawowej pt. „*Kompik poznaje świat komputerów*” - rozprowadzany przez wydawnictwo ADAM. Współautor opracowania i wdrożenia autorskiego programu nauczania informatyki w gimnazjum.

Organizator i administrator kilku pracowni komputerowych. Opracował i wdrożył „*Szkolny program komputeryzacji*” polegający m. in. na wykonaniu okablowania do sieci oraz zainstalowaniu routerów sieci bezprzewodowej. Prowadzi szkolenia dotyczące wykorzystania TI w pracy dydaktycznej koleżanek i kolegów nauczycieli, wspiera przy przygotowywaniu lekcji z wykorzystaniem TI.

Jest inicjatorem przystąpienia i koordynatorem w projekcie „*Usus est Optimus magister – praktyka jest najlepszym nauczycielem*” W ramach projektu szkoła otrzymała m.in. pomoce dydaktyczne z zakresu technik multimedialnych. Bierze udział w przygotowaniu aplikacji i pracy szkoły w międzynarodowym programie współpracy młodzieży LLP *Comenius*. Zajmuje się informatyczną obsługą programu.

Jest pomysłodawcą, projektantem i wykonawcą wyposażenia strzelnicy pneumatycznej w swoim gimnazjum. Poza tym, jako instruktor i animator modelarstwa lotniczego zorganizował modelarnię lotniczą w szkole. Uczniowie uczęszczający na te zajęcia osiągnęli sukcesy w różnych konkursach i zawodach w skali wojewódzkiej.

W roku 2012 za wyniki w pracy dydaktycznej, wychowawczo-opiekuńczej i organizacyjnej otrzymał Nagrodę Podlaskiego Kuratora Oświaty.

Dr inż. Jerzy Kołłątaj

Doświadczenie zawodowe

Reprezentowane dziedziny, dyscypliny i specjalności (zgodnie z dorobkiem zawodowym i naukowym):

dziedzina: nauki techniczne

dyscyplina: inżynieria biomedyczna, elektronika, elektrotechnika przemysłowa, telekomunikacja

specjalności: aparatura elektroniczna, metrologia, układy elektroniczne, technika mikroprocesorowa, technika sensorowa, systemy radiotelemetryczne

Główne kierunki i tematy prac naukowo – badawczych, projektowo-konstrukcyjnych i wdrożeniowych:

elektroniczne systemy pomiarowe wielkości elektrycznych i nieelektrycznych, zakłócenia elektromagnetyczne w aparaturze elektronicznej, radiotelemetria w monitorowaniu obiektów inżynierskich, systemy wbudowane, technika sensorowa.

Opracowanie, wykonanie i wdrożenie wielu projektów i urządzeń na potrzeby techniki medycznej i przemysłowej w kraju i zagranicą.

Ukończone studia wyższe:

Wyższa Szkoła Inżynierska w Białymstoku, Wydział Elektryczny: 1970 r.

Uzyskany tytuł: Inżynier elektryk (specjalność: Elektrotechnika Przemysłowa)

Politechnika Warszawska: 1972 r.

Uzyskany tytuł: Magister inżynier (specjalność: Elektrotechnika Przemysłowa)

Politechnika Warszawska: 1980 r.

Stopień naukowy: Doktor nauk technicznych (inżynieria biomedyczna, elektronika)

Przebieg kariery zawodowej, zajmowane stanowiska:

<u>Okres</u>	<u>Miejsce pracy</u>	<u>Stanowisko</u>
1970-1971	Okręgowy Urząd Telekomunikacji, Międzymiastowej w Białymstoku	Starszy instruktor
1971-1972	Zakład Konstrukcyjny Precyzyjnego Sprzętu Medycznego Akademii Medycznej w Białymstoku	Starszy konstruktor
1972-1991	Centralny Ośrodek Techniki Medycznej w Warszawie, Oddział w Białymstoku (COTM O/Białystok)	Starszy konstruktor, starszy asystent, adiunkt, kierownik Pracowni Aparatury Neurodiagnostycznej, Dyrektor Oddziału d/s Naukowo-Technicznych
<i>(w latach 1984-1987 pobyt w RFN na stażu naukowym i firmie BMT.</i>		
1984-1986	Freie Universität Berlin	Bio-engineer
1986-1987	BMT Medizintechnik GmbH, RFN, West Berlin	Electronic Engineer

1987-1991	Centralny Ośrodek Techniki Medycznej w W-wie Oddział w B-stoku (kontynuowanie pracy po powrocie ze stażu naukowego)	Dyrektor Oddziału d/s Naukowo-Technicznych, Kierownik Pracowni Aparatury Neurodiagnostycznej
1976-1995 (z przerwami)	Zespół Szkół Elektrycznych im. Prof. J. Groszkowskiego w Białymstoku	Nauczyciel przedmiotów zawodowych
1999-2012	Politechnika Białostocka, Wydział Elektryczny	Adiunkt Pracownik naukowo – dydaktyczny

Od października 2012 r. - emeryt

Liczba i rodzaj publikacji naukowych (całkowita liczba ok. 40):

- artykuły w czasopismach o zasięgu krajowym;
  - referaty opublikowane w materiałach konferencji międzynarodowych;
  - referaty opublikowane w materiałach konferencji krajowych
- **Dwie publikacje książkowe** zawierające opis międzynarodowego kursu intensywnego (program ERSMUS) zrealizowanego na Wydziale Elektrycznym PB w r. 2011 (w języku polskim i angielskim).

Tytuł publikacji: **„Warsztaty zaawansowanej technologii nauczania w projektowaniu systemów wbudowanych**

Tytuł wersji angielskiej: **„Interdisciplinary and Holistic Approach to Engineering Education – Workshops on Advanced Learning Technology in Design and Practice of Embedded Systems”**

Ważniejsze osiągnięcia dydaktyczne:

1. Promotorstwo prac dyplomowych inżynierskich i magisterskich – ok. 100;
Szereg prac dyplomowych (11 prac) zostało nagrodzonych i wyróżnionych na Konkursach Oddziałowych Stowarzyszenia Elektryków Polskich oraz Konkursach Krajowych SEP na najlepszą pracę dyplomową.
2. Opracowanie programów nauczania z przedmiotów (Politechnika Białostocka, Wydział Elektryczny):
  - *Elektroniczna aparatura medyczna*
  - *Elektronika w medycynie*
  - *Pracownia technologiczna*
  - *Mikrokomputery w aparaturze elektronicznej (wykład i laboratorium)*
  - *Zastosowanie mikrokontrolerów*
  - *Układy elektroniki profesjonalnej (wykład i laboratorium)*
  - *Konstrukcje i Technologie w Aparaturze Elektronicznej (wykład i laboratorium)*
3. Budowa i modernizacja nowych laboratoriów w Katedrze Elektroniki i Telekomunikacji Wydziału Elektrycznego PB. Dotyczy to opracowanie i wykonania nowych stanowisk laboratoryjnych oraz instrukcji do ćwiczeń laboratoryjnych z przedmiotów:
  - *Układy Elektroniki Profesjonalnej*
  - *Konstrukcje i Technologie w Aparaturze Elektronicznej*
  - *Instrumentation and Measurements* (instrukcje do laboratorium dla studentów zagranicznych – w języku angielskim)

4. Prowadzenie zajęć (wykłady i laboratorium) dla studentów zagranicznych w języku angielskim w ramach Programu ERASMUS. Nazwa przedmiotu: *Instrumentation and Measurements*.
5. Prowadzenie wykładów zagranicznych
Cykl wykładów i prezentacji dla pracowników akademickich i studentów w *Electrical and Electronic Department*, *Firat University* w Elazig (Turcja, 2009 r.) w ramach wyjazdu służbowego.
6. Udział w projektach międzynarodowych
Autorstwo, przygotowanie organizacyjne i realizacja **dwóch wniosków** na dofinansowanie międzynarodowego projektu konkursowego typu kurs intensywny (IP – Intensive Program) w roku akad. 2010/11 - złożonych przez Politechnikę Białostocką i zarejestrowanych w Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji – Narodowej Agencji Programu „*Uczenie się przez całe życie*” – ERASMUS.

Tytuł projektu: „*An interdisciplinary and Holistic Approach to Engineering Education – Workshops on Advanced Learning Technology In Design and Practice of Embedded Systems*”.

Funkcja w obu projektach międzynarodowych: koordynator

Odbyte szkolenia naukowe i przemysłowe:

- **RFN** (Berlin Zachodni, 1984 -1986 r. – FREIE UNIVERSITÄT BERLIN - w zakresie urzędzeń do badań EKG, EEG i EMG),
- **RFN** (Berlin Zachodni, 1986 -1987 r. - firma BMT MEDIZINTECHNIK GMBH) - w zakresie urzędzeń do badań EKG, EEG i EMG),
- **RFN** (Ettlingen/Karlsruhe, 1993 r. - firma IMCO GmbH) - w zakresie specjalizowanych modułów pomiarowych,
- **USA** (Los Angeles, 1994 r. - firma VITAJET) - w zakresie sprzętu diabetologicznego,
- **USA** (San Diego, 1994 - SAN DIEGO TECHNICAL UNIVERSITY) - zapoznanie się z programami badawczymi i edukacyjnymi w zakresie elektroniki i techniki medycznej,
- **Austria** (1995, 1997, 1998) - w zakresie sprzętu medycznego i laboratoryjnego produkowanego przez firmy austriackie, niemieckie, szwajcarskie i amerykańskie,
- **USA** (Atlanta, 1996 r. - firma COLE-PARMER oraz GEORGIA STATE UNIVERSITY) w zakresie sprzętu kontrolno-pomiarowego i laboratoryjnego (m.in. firm Hewlett-Packard, National Instruments, Mosaic Industries Inc.),
- **Wielka Brytania** (Witney, 1997 r. - firmy QUANTALEC i LPRS) w zakresie sprzętu nadawczo-odbiorczego do celów pomiarowo-kontrolnych,
- **RFN** (Monachium, 1996 r. oraz 1998 r.) - szkolenia naukowe w zakresie technologii podzespołów elektronicznych
- **RFN** (Hanower, 1999, 2000 r. - firma LPKF LASER & ELECTRONICS AG) - szkolenie w zakresie technologii wykonywania obwodów drukowanych i montażu powierzchniowego),
- **Wielka Brytania** (Manchester, dwa pobyty w 2004 r. i 2005 r.: SCHOOL OF ENGINEERING UNIVERSITY OF MANCHESTER, oraz firmy i laboratoria: OILFIELD TECHNOLOGY LTD., INFLITE ENGINEERING SERVICES LTD., ULTRATOOLS LTD., ALPHASONIC, SCIENCE FLOW – m.in. w zakresie: przemysłowej tomografii komputerowej oraz specjalistycznego sprzętu kontrolno – pomiarowego dla potrzeb przemysłu chemicznego, wydobywczego i petrochemicznego.

Nabyte umiejętności zawodowe

Wszechstronna praktyka zawodowa w wielu interdyscyplinarnych dziedzinach nauki i techniki poparta konkretnymi osiągnięciami na polu inżynierskim, naukowo-badawczym i dydaktycznym w kraju i zagranicą. Posiadanie praktycznych umiejętności projektowych, konstrukcyjnych i wdrożeniowych z zakresu zastosowań elektroniki profesjonalnej w różnych dyscyplinach technicznych i medycznych. Dodatkowo posiadane są umiejętności w kierowaniu pracami naukowo-badawczymi oraz na polu dydaktycznym w szkolnictwie wyższym i średnim zawodowym.

Inne umiejętności i kompetencje

1. W wyniku postępowania kwalifikacyjnego Izby Rzecznawców Stowarzyszenia Elektryków Polskich w roku 1984 został przyznany tytuł Rzecznawcy SEP w dziale specjalistycznym 06 - Elektronika, specjalność 06.4 - elektryczny i elektroniczny sprzęt medyczny.
2. Świadectwa kwalifikacyjne: **D** oraz **E** uprawniające do zajmowania się eksploatacją urządzeń, instalacji i sieci na stanowisku dozoru i eksploatacji.
3. Znajomość języków obcych (w skali od 1 do 5): angielski: 5, niemiecki: 4, rosyjski: 4.

Mgr Robert Królik

Wykształcenie wyższe magisterskie - kierunek historia, ukończone studia podyplomowe z zakresu nauczania przedsiębiorczości oraz zajęć technicznych. Posiada uprawnienia do prowadzenia zajęć z praktycznej nauki zawodu – instalacje sanitarne, ciepłownicze, gazowe, obróbka ręczna.

Staż pracy pedagogicznej 22 lata. Obecnie nauczane przedmioty – historia i zajęcia techniczne w Publicznym Gimnazjum Nr 9 w Białymstoku.

Uczestniczył w wielu przedsięwzięciach i projektach organizowanych w szkole, m.in. koordynuje i realizuje projekt strategicznych gier planszowych itp. Od 12 lat koordynuje i realizuję pomoc skierowaną do polskich dzieci na Litwie.

Mgr Wiesław Paniczko

Nauczyciel i wychowawca z 21-letnim stażem pracy w zawodzie nauczyciela. Studia podyplomowe z informatyki i zajęć technicznych. Ostatnie 7 lat to dodatkowe doświadczenie na stanowisku dyrektora Publicznego Gimnazjum Nr 6 na jednym z największych osiedli miasta Białystok.

Codzienna praca z uczniami na zajęciach technicznych motywuje do poszukiwania nowatorskich rozwiązań w pracy dydaktycznej i podejmowania różnych wyzwań w celu stałego i systematycznego rozwoju zawodowego. Jako nauczyciel wspólnie z uczniami rozwiązuje typowe problemy posługując się dostępnymi zdobyczami techniki.

Mgr Czesław Spisak

WYKSZTAŁCENIE

- ❖ 1.X 2010r. – luty 2012r.
Wszecznicza Mazurska
Plac Zamkowy 5
19 – 400 Olecko
Wydział Nauk Społecznych
Studia podyplomowe
Technika z Ochrona Środowiska
  - ❖ 1.X 2004r. – 1.VII 2009r.
Uniwersytet w Białymstoku
Ul. Mickiewicza 1
15 – 213 Białystok
Wydział Prawa
Studia magisterskie
Prawo
  - ❖ 1.IX 1992r. – 22.V 1997r.
Zespół Szkół Budowlanych
Ul. Słowackiego 4
34 - 100 Wadowice
Technikum budowlane
Technik budownictwa
-

KURSY I SZKOLENIA

- ❖ 1.09.2009r. – 14.03.2010r.
Zakład Doskonalenia Zawodowego
Ul. Pogodna 63/1
15 – 365 Białystok
Kurs kwalifikacyjny pedagogiczny
  - ❖ 12 – 28.08.2007r.
UMKSz „Jaćwież”
Ul. Szpitalna 66
16 – 400 Suwałki
Kurs instruktorów sportu
- dyscyplina szachy
Kurs sędziowski na III klasę
sędziowską
  - ❖ 24 – 29.10.2003r.
Centrum Edukacji Nauczycieli
Ul. Mikołaja Reja 67 B
16 – 400 Suwałki
Kurs na organizatora sportu
szachowego
-

PRACA ZAWODOWA / STAŻ

- ❖ Od 01.05.2010r
VIII Liceum Ogólnokształcące
Ul. Piastowska 5
15 – 207 Białystok
stanowisko: **instruktor szachowy**
- ❖ Od 01.09.2008r.
– umowa zlecenie
MUKS Stoczek Białystok
Zespół Szkół Integracyjnych nr 1
Ul. Łagodna 10
15 – 757 Białystok
stanowisko: **instruktor szachowy**
- ❖ 01.02.2010r. – 30.06.2010r.
Podlaskie Stowarzyszenie Sportowe
Osób Niepełnosprawnych „Start”
stanowisko: **instruktor szachowy**

Włókiennicza 4
15-455 Białystok

- ❖ 1.03.2004r. – 31.08.2008r.
MLKS „Czarni” Olecko
Ul. Park 1
19 – 400 Olecko
**stanowisko: kierownik
sekcji szachowej**
- ❖ 1.03.2004r. – 31.08.2008r.
MLKS „Czarni” Olecko
Ul. Park 1
19 – 400 Olecko
**stanowisko: trener
sekcji szachowej**

**Przedmiot „Zajęcia techniczne” w Gimnazjum Nr 19 w Białymstoku
prowadzi od września 2012 roku.**

UMIEJĘTNOŚCI I OSIĄGNIĘCIA

- ❖ Mistrz Międzynarodowej Organizacji Szachowej FIDE – **tytuł mistrzowski**

Najważniejsze osiągnięcia indywidualne:

- 1990, Paryż – pierwsze miejsce wśród juniorów do 14 lat
- 1996, Barlinek – I miejsce na Mistrzostwach Polski Juniorów do lat 20;
- 1996, Kolumbia (Medellin) – 22 miejsce na Mistrzostwach Świata Juniorów do lat 20;
- 1997, Dania – I miejsce na Międzynarodowych Mistrzostwach Juniorów do lat 20;
- od 2005 zawodnik ekstrakligowego zespołu Javeny Hańcza Suwałki;

Najważniejsze osiągnięcia trenerskie:

- 2007 srebrny i brązowy medal zawodników MUKS Stoczek na Mistrzostwach Polski Juniorów do lat 12;
- 2009 - IV miejsce zespołu MUKS Stoczek w I lidze;
- 2010 - IV miejsce zespołu MUKS Stoczek w I lidze;
- ❖ Autor książki: „**Zagrajmy w szachy**”

- ❖ Języki obce
język angielski: podstawowy
w mowie i w piśmie
język rosyjski: podstawowy
w mowie i w piśmie
- ❖ Dobra znajomość obsługi komputera
Word, Excel, Power Point
- ❖ Prawo jazdy
kategoria B